

УДК 930(477): 336.74:33.021.8 “1922/1924”

<http://doi.org/10.17721/2524-048X.2017.06.107-119>

Анатолій Демещук,

аспірант,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СТАНОВЛЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ У 1991 РОЦІ

Анотація. У даній статті розглядається історія створення регулярних Збройних сил Республіки Хорватія у 1991 р. Головна увага зосереджена саме на сухопутній армії – Хорватському війську – яке постала у вересні 1991 р. на базі Збору народної гвардії (хорватський аналог Національної гвардії), частин Територіальної оборони та добровольчих загонів. Даний акцент пояснюється абсолютно вирішальним значенням саме сухопутних військ у війні в Хорватії 1991-1995 рр. Проте зроблено й короткий огляд створення хорватських військово-морських сил та військово-повітряних сил. Також у статті зачіпається питання хорватських сил спеціальної поліції, які відіграли доволі вагому роль у бойових діях проти югославсько-сербських військ в 1991 р. Аналізуються питання матеріального забезпечення та шляхів озброєння хорватських військ, організаційна структура, а також рівень їх боєздатності. Перебіг формування регулярної хорватської армії розглядається в хронологічній та логічній послідовності. Окреслюються значення й наслідки створення Хорватією власних збройних сил у ході війни за незалежність. Стаття ґрунтується значною мірою на хорватській та англомовній науковій і публіцистичній літературі та джерелах.

Ключові слова: Хорватське військо, Югославська народна армія.

Хорватія, як і Україна, проголосила свою незалежність у 1991 р. Проте, Україна цілком мирно вийшла зі складу агонізуючого Радянського Союзу, а відділення Хорватії від Югославії позначилось кровопролитною війною за

незалежність та територіальну цілісність, що тривала з 1991 по 1995 р. Саме в умовах збройної боротьби за власний державний суверенітет і постали збройні сили Республіки Хорватія. Очевидна річ, що армія – це невід’ємний атрибут будь-якої незалежної держави. Виходячи із сьогоденних українських реалій, хорватський досвід військового будівництва є для нас вкрай цікавим та корисним. Отож зробимо короткий огляд становлення Збройних сил Республіки Хорватія.

Ми ставимо перед собою в рамках цієї статті наступні завдання: 1) прослідкувати шлях від зародження перших хорватських збройних формувань до становлення регулярних збройних сил Хорватії; 2) проаналізувати шляхи озброєння та матеріального забезпечення хорватських збройних формувань у 1991 р.; 3) охарактеризувати характер та боєздатність хорватських військових сил протягом 1991 р. і їх роль у війні за незалежність.

В українській історіографії тема Югославської кризи 90-х рр. минулого століття, а зокрема й питання боротьби Хорватії за незалежність, є дещо обділеними увагою. Не в останню чергу це обумовлено відносною недавністю тих подій. Зрозуміло, що власне військовий аспект даного питання теж мало розкритий. Проте останнім часом інтерес до теми зростає, переважно у ЗМІ. Із загальних робіт варто згадати російські публікації – О. Валецького «Югославская война» [1], що має військово-публіцистичний характер та О. Гуськової «История югославского кризиса» [2]. Значно більше інформацій щодо нашої теми дають західні та хорватські роботи, зокрема американська військово-аналітична праця, видана аналітиками ЦРУ, «Balkan battlegrounds : a military history of the Yugoslav conflict, 1990-1995» [3], «Stvaranje hrvatske drzave i Domovinski rat» [4], написана колективом авторитетних хорватських дослідників, «Moderna hrvatska povijest» Душана Біланджіча [5] та ряд інших [6; 7; 8; 9]. Важливу роль у висвітленні нашої теми відіграють мемуари та аналітика учасників тих подій. [10; 11] Також корисним виявилась інформація, розміщена на офіційному веб-сайті Збройних сил Республіки Хорватія [12].

Таким чином, важко посперечатись щодо актуальності даної теми для сучасних вітчизняних дослідників - істориків, політологів та військових істориків.

Ключовим і життєво важливим питанням для новообраної демократичної хорватської влади, котра свідомо обрала курс на відділення республіки від Югославії, вже на початку 1991 р. стало створення власних збройних сил. Адміністрація президента Хорватії Франьо Туджмана та влада, котра опинилась практично в руках Хорватської демократичної співдружності (ХДС), доклала вагомих зусиль у цій сфері.

Усі югославські республіки володіли достатньою кількістю легкого озброєння для так званої Територіальної оборони – народного ополчення на випадок війни, яке існувало в часи соціалістичної Югославії. Оволодіння цими запасами було передумовою створення власних республіканських силових структур. Так, влада Словенії на початку 1991 р. таємно і швидко убезпечила свої збройні запаси. Стурбована цим федеральна Югославська Народна Армія (ЮНА), відповідно, конфіскувала значну частину зброї Хорватії [3, с. 83].

Цей момент дуже вплинув на подальший розвиток подій у республіці. Враховуючи вищезгадану обставину, хорватська влада була змушена активно купувати зброю за кордоном, послуговуючись як правило нелегальними каналами (Хорватія формально ще була югославською республікою). Вагому роль в цих процесах відіграла хорватська діаспора та стара усташська еміграція [1, с. 44; 2, с. 155]. Найбільшою угодою міністра оборони Хорватії Мартіна Шпегеля було придбання 30 тис. автоматів АК-47 в Угорщини, проте більша частина цієї поставки так і не потрапила до Хорватії. А саме, 12 і 20 жовтня 1990 р. підприємством «Астра» на територію Хорватії, тоді ще складової частини Югославії, було ввезено 10 вантажівок із 18 тис. одиницями вогнепальної зброї. Обіцянки хорватської сторони про здачу 20 тис. стволів стрілецької зброї обернулась здачею однієї тисячі [2, с. 156]. Більше того, генерал Шпегель був ввійманий «на гарячому» службою військової безпеки ЮНА під час переговорів про закупівлю зброї (це було записано на

відеоплівку). Всього, до серпня 1991 р. Загреб зумів накопичити до 30 тис. одиниць легкої зброї зарубіжного походження [2, с. 157; 3, с. 86].

У другій половині 1990 р. з'являються зародки хорватських військових одиниць: Добровольчі молодіжні одиниці (ДМО), а потім і Народних захист (влітку 1991 р. – 90 000 людей, переважно неозброєних). Окрім структур і частин, створених державною, існували й партійні збройні формування, точніше – їх зародки.

Хорватська партія права на чолі з Доброславом Прагою організувала свої озброєні загони – Хорватські оборонні сили (ХОС) – які були озброєні за приватний рахунок, відносно добре навчені й треновані на тактичному рівні, а в подальшому були розподілені по критичних місцях на фронті. ХОС-івці вважались ультраправими прихильниками старого руху усташів.

Партія демократичних змін (реформовані комуністи) у Історії, Примор'ї та Далмації озброїла своїх активістів, так само, які правляча Хорватська демократична спільнота (ХДС) на інших теренах Хорватії. Існували й добровольчі частини під контролем місцевих лідерів. [12] А подекуди було реактивовано стару систему Територіальної Оборони (наприклад, у Загребі), що принесло помітні результати. Слід сказати, втім, що до початку 1992 р. всі добровольчі формування були ліквідовані чи включені до складу регулярних армійських частин [12].

Уже на початку 1991 р. хорватські спеціальні сили поліції вдало провели перші операції проти сербських бунтівників на Плітвіцьких озерах і в Пакраці (саме тоді з'явилися перші людські жертви в цьому конфлікті) [3, с. 84; 9, с. 91].

Зрештою, у квітні 1991 р. хорватська влада сформувала в рамках Міністерства внутрішніх справ Збір народної гвардії (хорв. Zbor Narodne Garde, своєрідний аналог сучасної української Національної гвардії). Це було, фактично, воєнізоване поліцейське формування, оскільки Хорватія ще формально була складовою частиною Югославії і не могла мати власної армії. Водночас у Хорватії створювались підрозділи спеціальної поліції, що склалися виключно із професіоналів [5, с. 795; 7, с. 25].

Новостворений Збір народної гвардії був представлений суспільству вже 28 травня 1991 р. під час параду на стадіоні «Загреб» під керівництвом уже згаданого генерала Мартіна Шпегеля. Система управління і командування на початку була дуже неупорядкованою, а підпорядкування невизначені й неясні. ЗНГ, зокрема, був під подвійною юрисдикцією - Міністерства внутрішніх справ і Міністерства оборони, через згадану вже вище юридичну неможливість для Хорватії на той час мати свою армію [3, с. 86].

Велика частина роботи командування на місцевості була перенесена на локальні кризові штаби, складені й керовані місцевими політичними діячами, які не мали достатніх військових знань, більших від тих, які були колись здобуті в період строкової служби в ЮНА. На місцях часто розміщувалось по кілька різних формувань, які, якщо номінально й належали до однієї організації, не мали спільного вищого керівництва.

Основні завдання ЗНГ (а потім – Хорватського війська) були: стримування просування сил ЮНА та сербських повстанців на головних напрямках, оборона міст та важливих областей і захоплення казарм федеральної югославської армії в глибині власної території.

Також формувалась система «загальнонародної оборони» громадян Хорватії. Цю ідею активно пропагував генерал Янко Бобетко. Для солдатів та офіцерів, котрі залишали лави ЮНА (військовослужбовці хорватської і словенської національностей масово покидали лави федеральної армії влітку 1991 р.), а також для добровольців в Дубровніку, Осієку, Рієкі, Спліті, Загребі та Задарі створювались спеціальні збірні центри [8, с. 116].

У серпні 1991 р. Ф. Туджман зізнався послу США в Югославії У. Циммерману, що починає «загальний наступ проти ЮНА та четницьких сепаратистів». Коли посол запропонував йому обдумати інший варіант – дати сербам автономію і тим самим уникнути військових дій, Ф. Туджман, який до того довгий час намагався уникнути кровопролиття, відмовився навіть говорити на цю тему [11, с. 184-185]. Спроба ЮНА відіграти роль миротворців провалилась, ця армія фактично перетворилась на сербсько-чорногорську, а

хорватське населення і влада однозначно стали її сприймати як окупаційну й ворожу.

Відповідно, коли стало очевидним, що війна – вже доконаний факт, у вересні 1991 р. Франьо Туджман наказав розпочати реалізацію «плана Шпегеля» (його сформулював перший міністр оборони Хорватії, уже кілька разів згаданий нами), тобто провести блокаду та зайняття югославських армійських казарм на хорватській території. Ця «війна за казарми» мала вагомий успіх. Хорватськими силами було захоплено велику кількість важкої та легкої бронетехніки, яку було одразу передано збройним формуванням, котрі вели важкі бої проти сербських повстанців та ЮНА. Югославські військові частини восени 1991 р. покинули практичну всю підконтрольну хорватській владі територію, котрій, таким чином, було забезпечено надійне запілля [4, с. 147; 12].

За сербськими оцінками, внаслідок захоплення казарм ЮНА та евакуації югославських гарнізонів із території республіки влітку-восени 1991 р. хорватам дісталось 40 гаубиць калібру 152-мм, 37 гаубиць калібру 122-мм, 42 гаубиці калібру 105-мм, 40 гаубиць калібру 155-мм, 12 реактивних систем залпового вогню різних типів, близько 300 мінометів калібру 82-мм и 120-мм, 180 гармат ЗІС-3 и Б-1, 110 протитанкових гармат калібру 100-мм, 36 САУ різних типів, 174 ПТРК, більше 2000 гранатометів, 190 танків, 179 БТРів и БМП, 180 зенітних гармат калібру 20-мм, 24 ЗСУ «Прага», 10 ЗСУ-57-2, 20 кулеметів ПВО, біля 200 000 одиниць стрілецької зброї, 18 600 тонн боєприпасів, 1630 тон пального [10, с. 182; 6, с. 141-142; 9, с. 54].

Казарми з боєприпасами, котрі перейшли до рук хорватських збройних формувань, допомогли їм створити свій перший батальйон танків Т-55 уже в жовтні 1991 р. та поповнити парк рухомого складу армії необхідною технікою [8, с. 39].

У наступні місяці, не зважаючи на всі труднощі, значно гірше озброєні хорватські частини змогли зупинити наступ сербсько-югославських військ. Хорватські сили програли знамениту оборону Вуковара, але, водночас,

серйозно затримали й скували великі сили противника, знищивши у цій битві значну кількість югославської бронетехніки. Особливо ефективною виявилась хорватська тактика засад на танкові колони ЮНА. Хорватські частини відстояли перед сербами і ЮНА міста Осіек, Сісак, Карловац, Госпіч, Задар, Шибенік та старовинний Дубровнік [3, с. 97].

На момент припинення вогню в січні 1992 р. хорватські військові сили вже доволі успішно діяли навіть у локальних наступальних операціях. Головна причина, яка привела до краху сербських планів, - це вкрай висока мотивація хорватських бійців, що боронили свою батьківщину, серед яких навіть були й етнічні серби. А з іншого боку – Югославська Народна Армія була деморалізованою, а її мобілізаційні заходи в Сербії були невдалими [3, с. 96].

Фактично, до вересня 1991 р. весь тягар бойових дій лежав на хорватських ЗНГ, спеціальній поліції, Територіальній обороні та добровольчих загонах. Зрештою, коли бойові дії на теренах Хорватії набули характеру повномасштабної війни, у вересні 1991 р. на основі нового Закону про оборону, основні військові формації хорватів – Збір народної гвардії та Територіальна оборона – об'єдналися у єдине Хорватське військо (ХВ). У той самий день, коли постала регулярна армія – 21 вересня 1991 р. – утворюється і Головний штаб на чолі з генералом Антоном Тусом [3, с. 97]. Тоді ж починається й більш системна мобілізація вояків-резервістів та організація частин, командування і установ, а також більш планове використання наявних військових сил.

Так, 1 жовтня 1991 р. було сформовано великі військово-територіальні командування (Оперативні зони) з центрами у Осієку, Беловарі, Загребі, Карловці, Рієці та Спліті. Їм підпорядковані були оперативні групи, які керували окремими напрямками й районами. Основними й однозначно найвищими тактичними формуваннями були піхотні бригади (професійні й резервні), проте формувалися бригади й батальйони інших родів військ [3, с. 98; 7, с. 28; 12].

Кожну оперативну зону контролювало до 2 бригад Національної гвардії, 5-16 резервних бригад, до 11 окремих батальйонів та частини вищого

командування зони, що включали 1-2 артилерійські батальйони, 1 інженерних батальйон та батальйон військової поліції. Три оперативні зони, що захищали Загреб мали вдвічі більший склад; в той же час 1 і 6 зони, що знаходились по фронту наступу основних сил ЮНА у Східній Славонії та Далмації, відповідно, були також краще забезпечені й озброєні [7, с. 28-29].

Кожна бригада за штатом мала налічувати 1 800 людей, але в бойових умовах ця цифра коливалась від 500 до 2 500 осіб. Бригада включала штабні частини (інженерну роту, роту військової поліції, розвідувальний, зв'язковий, десантно-диверсійний та антитерористичний взводи), 4 батальйони піхоти, змішано-артилерійський, бронетанково-механізований батальйон та батальйон протиповітряної оборони [7, с. 29].

Піхотний батальйон (хорв. *bojna*) складався зі штабних частин (відділення зв'язку, відділення безпеки, інженерний, артилерійський взводи, взвод підтримки та взвод забезпечення) та 4 рот; кожна рота (хорв. *satnija*) налічувала 80 бійців у 4 піхотних взводах та взводі забезпечення; кожен взвод (хорв. *vod*) мав 3-4 відділення, а відділення (хорв. *desetina*) налічувало близько 12 бійців. Батальйон змішаної артилерії (хорв. *divizijun*) мав 1 батарею 105-мм гаубиць і 2 батареї 120-мм польових гармат; батальйон протиповітряної оборони включав 2 батареї (хорв. *bitnica*) по 2 взводи кожна. Бронетанково-механізований батальйон зазвичай складався із 1 механізованої та 2 танкових рот (кожна, відповідно, включала два взводи). Всього до кінця 1991 р. були сформовані й розгорнуті 63 бригади [3, с. 96; 7, с. 30].

Не можна оминати увагою те, що близько 100 іноземних добровольців – американців, британців, канадців, хорватських емігрантів, французів, німців, угорців, італійців та жителів скандинавських держав – воювали в рядах ЗНГ, Хорватського війська та ХОС. Брали участь у цій війні іноземці заради пригод, грошей або з ідейних міркувань. Зокрема, іноземці були серед оборонців міста Осіек у листопаді 1991 р. А іспанський журналіст Едуардо Флорес сформував навіть «1-й Інтернаціональний взвод» в Ернестіново (Східна Славонія) у листопаді 1991 р., який, щоправда, був розпущений навесні 1992 р. [7, с. 30].

У кінці 1991 р., за словами президента Хорватії Ф. Туджмана, збройні сили Хорватії нараховували біля 200 тис. людей, 350 танків, 400 одиниць артилерії, 30 переобладнаних для військових потреб цивільних літаків. За іншими даними, загальна чисельність хорватських збройних формувань досягла 110 тис. людей чи 2,3% населення республіки, з них біля 30 тис. відносились до Міністерства внутрішніх справ [4, с. 124]. А у січні 1992 р. керівник хорватського Головного штабу генерал Антон Тус заявляв, що ЗНГ і ХВ нараховують 200 тис. бійців, а Міністерство внутрішніх справ - більше 40 тис. осіб (включаючи звичайну поліцію) [3, с. 95; 12].

Таке розширення, що стало можливим виключно завдяки успішному захопленню казарм ЮНА та створенню справжніх військових штабів восени 1991 р., дало Хорватії сили, потрібні для оборони. Проте, будучи на підйомі внаслідок високої мотивації та ведення успішної оборонної війни, армія, створена в розпалі боїв, була нічим іншим, як непевно зорганізованою, поспішно навченою легкою піхотою за підтримки обмеженої кількості танків та артилерії. І такою вона залишалась увесь період бойових дій в 1991 р. [3, с. 96].

У подальшому, в ході війни 1991-1995 рр. хорватські збройні сили поступово зростали до цифри в 300 000 військовослужбовців. Більшість частин поповнювалась із резервного складу, тобто з кадрів, чиї базові військові знання були здобуті на строковій службі в ЮНА. Завдяки зростаючому військовому досвіду, якісь цих частин поступово покращувалась, а організація всієї армійської системи з часом вдосконалювалась.

У 1992-1994 рр. хорватська влада провела ефективну, як показала практика, реорганізацію своїх збройних сил [1, с. 132-134]. Продовжувався вишкіл нового покоління 18-річних юнаків, котрі проходили обов'язкову службу в ХВ, при чому військові частини, в яких проходили службу строковики, принципово не використовувалися в бойових цілях (молодь, головним чином, мобілізувалась до фронтових частин невдовзі після завершення проходження строкової служби) [1, с. 136; 12]. На 1995 р. ударну силу Хорватського війська складали гвардійські бригади, що опирались на

професійні кадри; важливим у можливості збройних сил був вклад і спеціальної поліції Республіки Хорватія.

Тепер бодай кілька слів про хорватську авіацію та флот, які відіграли, на нашу думку, другорядну роль у бойових діях 1991 р. Хорватські військово-повітряні сили включали 20 літаків МіГ-21 та кілька бойових гелікоптерів Мі-24, а також дещо більше транспортних гелікоптерів [12].

Хорватський військово-морський флот народився значною мірою завдяки успішній акції захоплення близько чверті плавзасобів Югославського військово-морського флоту в Шибенику у 1991 р. Ці трофеї успішно було захищено у важкій боротьбі. Здобуто було й сучасні протикорабельні ракети RBS-15. Цей комплект був виготовлено у Швеції – його Югославський військово-морський флот ще не встиг увести в дію, в Хорватський ВМФ в цьому досяг успіху лише по тому, як хорватські спеціалісти самостійно розробили систему керування вогнем «Фобос», при цьому шведський виробник не зміг втілити постачання того ключового елемента ракетної системи. Уведенням в оперативне використання сучасних ракет із дальністю дії понад 70 км, Хорватський ВМФ великою мірою унеможливив діяльність ворожого флоту [12].

Збройні сили Республіки Хорватія перебували у воєнному стані до 12 березня 1996 р., коли рішенням президента Хорватії Франьо Туджмана їх було переведено в режим мирного часу [4, с. 509].

Таким чином, створення Збройних сил Республіки Хорватія до кінця 1991 р. заклало основу військової потуги та воєнних успіхів цієї держави у війні за власну незалежність та територіальну цілісність, яка тривала до 1995 р., хоча, при цьому, неможливо переоцінити значення зовнішньополітичного, міжнародного фактору для хорватських перемог.

Список використаних джерел та літератури:

1. Валецкий О. Югославская война / О. Валецкий. – М.: Крафт+, 2004. – 216с.

2. Гуськова Е. История югославского кризиса / Е. Гуськова. – М.: Издательство А. Соловьева, 2001. – 717 с.
3. Balkan battlegrounds: a military history of the Yugoslav conflict, 1990-1995. Volume I. – Washington, DC: Central Intelligence Agency, Office of Russian and European Analysis, 2002. – 485 p.
4. Stvaranje hrvatske drzave i Domovinski rat / [Z. Radelic, D. Marijan, N. Baric, A. Bing]. – Zagreb: Skolska knjiga I Institut za povijest, 2006. – 575 s.
5. Bilandzic D. Moderna hrvatska povijest / D. Bilandzic. – Zagreb, 1999. – 814 s.
6. Јованович А. Рат Срба и Хрвата 1991 / А.Јованович. – Београд: Политика, 1994. – 183 с.
7. The Yugoslav Wars: Slovenia&Croatia. 1991-1995 / [T.Nigel, K.Mikulan, D.Pavlović]. – Oxford: Osprey publishing, 2006. – 64 p.
8. Ogorec M. Hrvatski domovinski rat 1991-1993 / M. Ogorec. – Zagreb: Opalija, 1994. – 192 s.
9. Tarbuk S. Rat na Baniji 1991 – 1995/ S.Tarbuk. – Beograd: Srpsko Kulturno Društvo «Zora», 2009. – 441 s.
- 10.Кадиевич В. Контрудар (Мой взгляд на распад Югославии) / В. Кадиевич. – М.: МИД, 2007. – 377 с.
11. Zimmeiman W. Izvori jedne katastrofe / Prevod sa engleskog / W. Zimmerman. – Zagreb: Znanje, 1996. – 312 s.
- 12.Domovinski rat i stvaranje OSRH. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osrh.hr/#rub43> – Назва з екрану. – Дата звернення: 16.12.2016.

References:

1. VALEYSKIY, O. (2004) *Yugoslavsaya vojna*. Moscow: Kraft+.
2. GUSKOVA, E. (2001) *Istoriya yugoslavskogo krizisa*. Moscow: Izdatelstvo A. Solovyova.

3. *Balkan battlegrounds: a military history of the Yugoslav conflict, 1990-1995.* Volume I (2002-2003), Washington, DC: Central Intelligence Agency, Office of Russian and European Analysis.
4. RADELIĆ, Z., MARIJAN, D., BARIĆ, N., BING, A. (2006) *Stvaranje hrvatske drzave i Domovinski rat.* Zagreb: Skolska knjiga i Institut za povijest.
5. BILANDŽIĆ, D. (1999) *Moderna hrvatska povijest.* Zagreb: Znanje.
6. JOVANOVIĆ, A. (1994) *Rat Srba i Hrvata 1991.* Beograd: Politika.
7. NIGEL, T., MIKULAN, K., PAVLOVIĆ, D. (2006) *The Yugoslav Wars: Slovenia&Croatia. 1991-1995.* Oxford: Osprey publishing.
8. OGOREC, M. (1994) *Hrvatski domovinski rat 1991- 1993.* Zagreb: Opalija.
9. TARBUK, S. (2009) *Rat na Baniji 1991 – 1995.* Beograd: Srpsko Kulturno Društvo «Zora».
10. KADIYEVICH, V. (2007) *Kontrudar (Moy vzglyad na raspad Yugoslaviyi).* Moscow: MID.
11. ZIMMERMAN, W. (1996) *Izvori jedne katastrofe / Prevod sa engleskog.* Zagreb: Znanje.
12. Domovinski rat i stvaranje Oružanih Snaga Republike Hrvatske. [Online]. Available from: <http://www.osrh.hr/#rub43> [Accessed: 16 th December 2016].

**Anatolii Demeshchuk, graduate student,
Taras Shevchenko National University of Kyiv**

THE FOUNDATION OF THE ARMED FORCES OF THE REPUBLIC OF CROATIA IN 1991

Abstract. In this article the author regards a history of creating and organizing the regular Armed Forces of Croatian Republic in 1991. The main attention is focused on a land army – the Croatian Army, which was formed in September 1991 on the basis of the National Guard, Territorial defense and different volunteer formations united. The focus has been made on a decisive role of the land forces during the war in Croatia in 1991-1995. The warfare spectrum has been almost

entirely overland. However, creating the Croatian navy and air forces has also been shortly described in the article, although the role thereof has been rather insignificant, especially in 1991. Also the article deals with the issue of the Croatian special police forces which played an important role in all the periods of war in Croatia (1991-1995). The issues of Croatian forces' material provision, ways of armament, their organizational structure and military quality have been analyzed. The course of the Croatian regular army's forming has been overviewed in chronological and logical sequence. It is concluded that the matter and outcomes of own armed forces' building by Croatia during its war for independence has been crucial. It is argued that the effective Croatian government's decisions in a domain of the armed forces in 1991 significantly assisted Croatia to win the war in 1995. The article is based mostly on the Croatian and English academic and op-ed literature and sources.

Key words: Croatian army, National guard, Yugoslav People's Army.